

Finansira Evropska unija

Prevencija i sprječavanje nasilja u porodici na području Tuzlanskog kantona

„Promjena stavova i ponašanja policijskih službenika/ca u Tuzlanskom kantonu, u Bosni i Hercegovini, koristeći metode komunikacije u svrhu promjene ponašanja (COMBI)“

Sažetak

1. Pozadina

Policija je među prvim institucijama koje reaguju na prijave nasilja u porodici. Često, njihove radnje mogu promijeniti tok prijavljenog slučaja i direktno uticati na sigurnost žrtvata, te njihov pristup podršci i pravdi. Prema Zakonu o zaštiti od nasilja u porodici u Federaciji BiH, policijski/e službenici/e podnose zahtjev za izricanje jedne ili više mjera zaštite (udaljavanje iz kuće, zabrana prilaska, obavezni psihosocijalni tretman, zabrana uznemiravanja i uhođenja, obavezno liječenje od ovisnosti i privremeno lišavanje slobode i zadržavanje). Prema istraživanju provedenom u Tuzlanskom kantonu, zbog društvenih (rodnih stereotipa), institucionalnih i administrativnih prepreka policijski/e službenici/e ne podnose zahtjeve za izricanje ovih mjera u svim prijavljenim slučajevima. Koristeći metodologiju pod nazivom komunikacija u svrhu promjene ponašanja (engl. Communication for behavioral impact), od maja 2020. do maja 2021. godine, uz podršku Evropske unije i UN Women, Udrženje građana/ki Vive žene i Ministarstvo unutrašnjih poslova Tuzlanskog kantona udružili su se kako bi se povećao broj predloženih i izrečenih mjera zaštite. U kampanji je učestvovalo 1.600 policijskih službenika/ca, 30 studenata/ica, kao i veliki broj građana/ki Tuzlanskog kantona. Rezultat kampanje bilo je drastično povećanje stope predloženih mjera zaštite u odnosu na prijavljene slučajeve nasilja u porodici.

2. Proces dizajniranja i provedbe intervencije

U Tuzlanskom kantonu prijavljeni slučajevi nasilja u porodici su nedovoljno praćeni podnošenjem zahtjeva za izricanje zaštitnih mjera. Prema podacima Ministarstva unutrašnjih poslova Tuzlanskog kantona, u 2019. godini stopa predloženih mjera u odnosu na prijavljene slučajeve nasilja u porodici iznosila je 19,8%, ili manje od svakog petog slučaja. Zaštitne mjere su predviđene Zakonom o zaštiti od nasilja kako bi se, između ostalog, umanjio sigurnosni rizik za osobe koje prežive nasilje.

UN Women je 2018/2019. godine organizovao obuku o korištenju bhevioralnih pristupa u borbi protiv nasilja u porodici i nasilja nad ženama. Metodologija komunikacija u svrhu promjene ponašanja predstavljena je partnerskim organizacijama civilnog društva iz regije Zapadnog Balkana i Turske, uz naknadnu podršku pri testiranju metodologije odabirom specifičnog bhevioralnog cilja na koji žele uticati. Cilj kampanje koje je provedena u Tuzli bio je: policijski/e službenici/e Tuzlanskog kantona koji rade na nasilju u porodici podnose zahtjeve za izricanje zaštitnih mjera svaki put kada otkriju krivična djela nasilja u porodici i povećavaju stopu predloženih mjera na najmanje 35%.

Razumijevanje problema

Dijagnosticiranje

Dizajn

Testiranje

Analiza koju je uradilo udruženje Vive žene ukazuje na tri vrste prepreka u postupanju policijskih službenika:

- Proceduralne (kratki rokovi, odustajanje žrtve od svjedočenja, nejasna klasifikacija (krivičnog) djela)
- Socio-kulturološke (društvene norme i predrasude)
- Institucionalne (organizacija policijskog rada, nedostatak ljudskih kapaciteta i znanja o postupanju u slučajevima nasilja)

U periodu od maja 2020. do maja 2021. godine realizovane su tri vrste aktivnosti:

- Institucionalna saradnja (memorandum o razumijevanju sa Ministarstvom unutrašnjih poslova, smjernice za policijske službenike kako postupati u slučajevima nasilja u porodici)
- Mobilizacija zajednice (aktivnosti od vrata do vrata sa policijom i studentima)
- Javna kampanja „Čuješ, Vidiš, Znaš - Reaguj! – Prijavi nasilje“ (offline i online podizanje svijesti)

3. Naučene lekcije – evaluacija intervencije

Sumativna nezavisna evaluacija koja je provedena na kraju intervencije s ciljem mjerjenja relevantnosti, učinkovitosti, efikasnosti i uticaja, ponudila je sljedeće zaključke:

Relevantnost

- Striktno poštovanje Zakona o zaštiti od nasilja u porodici FBiH, posebno u pogledu podnošenja zahtjeva za izricanje zaštitnih mjera, veoma je važno u borbi protiv nasilja u porodici. Ranije prikupljeni podaci su pokazali da nije bilo dosljednosti u traženju ovih mjera.
- Kampanja je direktno doprinijela značajnom poboljšanju broja podnesenih zahtjeva i predloženih mjera zaštite.
- Memorandum o razumijevanju sa Ministarstvom unutrašnjih poslova Tuzlanskog kantona otvorio je put za direktno angažovanje policije u dizajniranju i implementaciji COMBI kampanje.
- Policijski/e službenici/e smatraju da je kampanja pomogla promovisanju policije kao važnog agenta u zaštiti žrtava nasilja u porodici.

Učinkovitost

- Procenat zahtijevanih i predloženih zaštitnih mjera u prijavljenim slučajevima nasilja u porodici znatno je povećan:

Pregled prijavljenih slučajeva nasilja u porodici i zahtijevanih zaštitnih mjera*

Izvor: Ministarstvo unutrašnjih poslova Tuzlanskog kantona

*Pad u broju zvanično prijavljenih slučajeva nasilja u porodici u periodu od 2020. može se objasniti početkom pandemije COVID-19 i uvođenjem specifičnih mjera koje su onemogućile adekvatan odgovor na nasilje u porodici. S druge strane, broj poziva upućen SOS linijama koje vode organizacije civilnog društva, značajno je porastao tokom istog perioda.

Efikasnost

- Kampanja je koristila digitalne alate i marketinšku komunikaciju, postigla dobru vidljivost u opštoj populaciji i intenzivirala medijski odgovor i izvještavanje o pitanjima vezanim za nasilje u porodici.

Uticaj

- Kampanja je direktno potakla Upravu policije MUP-a Tuzlanskog kantona na aktivniji angažman osoblja u svim aspektima kampanje, te utjecala na povećanje vidljivosti i značaja policije u zajednici.
- Aktivnosti kampanje su imale pozitivan uticaj na motiviranost i odlučnost policije da se dosljednije ponaša u skladu sa zakonima i koristi svoja ovlaštenja za zaštitu žrtava nasilja u porodici.
- „Smjernice za postupanje policijskih službenika u slučajevima nasilja u porodici“ značajno su olakšale i standardizirale rad policije u pogledu podnošenja zahtjeva za izricanje mjera zaštite u slučajevima nasilja u porodici.

[Pogledajte video i saznajte više o značaju mjera zaštite.](#)

